

Mart'15 Raporu

AJANSKAFKAS

Giriş	3
Diaspora	4
<i>Arubika Süleymanova'ya sınır dışı kararı</i>	4
Kaim Turko Saduyev zehirlendi mi.....	5
<i>"Türkiye'de Çeçen öldürmek suç değil mi?"</i>	5
<i>Yeni hedef Tarhan Gaziyev'di</i>	6
Medet Önlü cinayetinde yeni gelişme	7
<i>Dava açıldı, mahkeme ölüm yıldönümünde</i>	7
Ana gündem: Seçim.....	9
<i>ÇDP çalışmalarını sürdürüyor</i>	9
Demirtaş geldi gündemi belirledi	10
<i>Kaffed, nasıl HDP ile görüşür</i>	11
<i>HDP'den ilk adım: Araştırma Önergesi</i>	12
<i>Eskiden kalma refleksler</i>	13
Rusya/Kafkasya	14
<i>İşkence altında itiraf</i>	14
<i>Kadirov'a Ödül</i>	15
Nemtsov kimdi? Neden öldürüldü?.....	15
<i>Zakayev emin: Putin, Kadirov'a Nemtsov'u öldürttü</i>	16
<i>Ölüm listesi var mı? Suikastların gerisi gelecek mi?</i>	17
<i>Komple ile gerçek arasında: Kadirov, FSB ile çatışıyor mu?</i>	17
<i>Hoşgeldin Vahşi Tugay!</i>	17
<i>Kadirov, "Yeni Rusya'daki" yerini güçlendirdi</i>	18
<i>"Vahşi Tugay"</i>	19
<i>Novaya Gazete artık basılmayacak</i>	19
<i>Ekonomik Kriz</i>	20
<i>BM İnsan Hakları Konseyi: Kafkasya'da ne oluyor?</i>	20
Çeçenya	22
<i>Putin'in Rusya'sı, Kadirov'un Çeçenya'sı</i>	22
<i>İşkence Karşıtı Komite'ye destek</i>	22
<i>"Biz de Meksika'ya silah verimiz"</i>	23
<i>Kırım'ın ilhaki zorla kutlandı</i>	23
Brüksel'de Uluslararası Çeçenya Konferansı.....	24

Çeçenya: İzi Olmayan Savaş.....	25
Çerkesya	27
Çerkesler olmasa da Çevreciler Soçi'yi unutmuyor.....	27
"Çerkesçe tehlike altında değil"	27
Yeni bir Çerkes radyosu.....	28
Adıgey ve Türkiye üniversiteleri Çerkesçe eğitim programı oluşturuyor	28
Suriye Çerkeslerin Sorunları.....	28
KB İşletme Enstitüsü yine gündemde.....	30
İşkenceci polise 4 yıl.....	30
Balkar Sürgünü	31
Nalçık'te anma	31
Kabarda: Provakatif bir çıkış mı?.....	32
Abhazya	33
Anayasal reform çabaları	33
Başbakan Butba istifa etti	33
Hacimba'dan Adıgey'e ziyaret	34
İnguşetya.....	36
Selefi Camii sonunda bitti	36
Paradigma sarsan çıkış: Matematik ve Anadil.....	36
"Rusya ile 245. Yıl".....	37
Yalan makinasında bir bürokrat	38
Dağıstan	39
Dindarlar gözaltına	39
Operasyon rutini	39
Yabloko Partisi Dağıstan temsilcisi serbest.....	40
Polisler camiden Kuran ayeti yazılı afişi indirdi	40
Derbent'in tarihi dokusu.....	41
"Benim Dağıstanım" film oluyor	41
Lezgi Aktivist öldürüldü.....	42
Cesedinde iğne izleri.....	42

Giriş

Kafkasya ve diasporanın gündemini Rusya ve Türkiye'deki olayların belirlediğini söyleyebiliriz. Mart ayında bu daha da görünür oldu.

Rusya'da Kremlin sarayına çok yakın bir mesafede gerçekleştirilen Boris Nemtsov cinayeti zanlısı olarak yakalanan kişinin Kadirov'un polisi çıkması Kafkasya'yı Rusya'nın gündemine taşıırken, Türkiye'de Haziran ayında gerçekleştirilecek seçimler için bağımsız aday olan Çerkesler diasporanın gündemine Türkiye siyasetini taşıdı.

Diaspora için HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın Kafked ziyareti oldukça önemliydi. Ajans Kafkas Mart ayı raporunda ziyaretin politik yansımalarının dışında Çerkes diasporası içinden çıkan çözüm süreci öncesi döneme ait refleksleri de kritik etmeye çalıştık.

Nemtsov cinayeti Kafkasya'yı etkileyen bir konu olmasına rağmen Kafkasya'da ele alınacak tek konu değildi elbette. İnsan Hakları İhlallerinden, Suriyeli Çerkeslerin problemlerine, Abhazya Başbakanının istifasından, İnguşetya'da anadilde eğitim isteyen dindar matematik öğretmenine, "Kabarda" adı tartışmasının provakatif yansımalarından 8 Mart Balkar Sürgünü'ne ve Lezgi aktivist cinayeti ile Timur Kuaşev cinayetinin benzerliklerine kadar birçok dikkat çekici olay da raporumuzda yorum ve analizler ile birlikte sunulmaya çalışıldı.

Diaspora

7 Haziran'da yapılacak olan milletvekili seçimleri tüm ülkenin gündemini oluştururken Kafkasyalılar bu seçimi farklı bir şekilde karşılıyor. Mart ayında, Çerkes milletvekili adayları ve Selahattin Demirtaş'ın Kaffed ziyareti diasporada oldukça yoğun tartışmalara sebep olurken, Çeçen siyasetçilere yönelik saldırılar ve sığınmacıların sınır dışı kararları da gündemdeki yerlerini korudu.

Arubika Süleymanova'ya sınır dışı kararı

Mart ayı başında change.org adresinden başlatılan bir imza kampanyası kısa sürede Kafkas diasporası örgütlerini harekete geçirdi ve uzun bir süre konunun gündemde kalmasını sağladı. Arubika Süleymanova adlı 55 yaşındaki Çeçen kadın, 17 Şubat

tarihinden itibaren İstanbul Yabancılar Şubesi Kumkapı nezarethanesinde tutuluyordu. Şeker hastası olan, bir böbreği bulunmayan Çeçen sığınmacı hakkında diaspora kurumlarının yaptığı açıklamalar, avukatların çabası ve gönüllülerin uğraşları kısa sürede konunun gündeme gelmesini sağlarken, ilk etapta oldukça kötü şartlarda bulunan

Süleymanova'nın Kocaeli Yabancılar Şubesi misafirhanesine sevk edilmesi sağlandı. Bir süre sonra serbest bırakılan Arubika Süleymanova'nın sınır dışı kararı hala geçerliliğini koruyor ve her an sınır dışı tehlikesi ile karşı karşıya.

Somut suçu bulunmamasına rağmen, ikametini uzatmak için gittiği yabancılar şubesinde uzun süre kötü şartlarda bekletilen Süleymanova için diaspora kurumlarının ve İnsan Hakları Derneği, Mazlumder, Uluslararası Af Örgütü, Helsinki

Yurttaşlar Derneği gibi kurumların ortak imzaladıkları bildiri sınır dışı kararının da kaldırılmasını talep ediyor. Ayrıca Uluslararası Af Örgütü tüm dünyada Süleymanova için acil eylem çağrısı yaparak kampanya başlatmış durumda.

Kaim Turko Saduyev zehirlendi mi

Çeçen İçkerya Hükümeti'ne yakın olduğu söylenen Çeçen sığınmacı Kaim Turko Saduyev'in 2 Mart sabahı zehirlenme şüphesiyle kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmesi yeni bir Çeçen suikasti mi sorusunu akla getirdi.

"Türkiye'de Çeçen öldürmek suç değil mi?"

Bu ifade Ajans Kafkas'a Kaim Turko Saduyev'in ölümünün ardından yakınlarının yaptığı açıklamadan alındı. Yakınlarının anlattığına göre Kaim Turko Saduyev Çeçenya'dan "Honko" adlı geleneksel Çeçen yemeği sipariş etti. Yemeği bir yakını

getirip teslim etti. Saduyev, eşi ve küçük çocuğunun olduğu bir ortamda açtıkları yemeği diğer iki çocuğunun da gelmesinin ardından birlikte yedi. Ancak bir süre sonra yemek kabı açıldığında ortamda bulunan Saduyev, eşi ve küçük çocuğu zehirlenme şüphesiyle hastaneye kaldırıldı. Bir hafta hayatta kalma mücadelesi veren Saduyev 2 Mart'ta yaşamını yitirdi. Eşi ve küçük çocuğu ise uzun süren tedavinin ardından taburcu edildi. Kaim Saduyev'in adli tıpta yapılan otopsi sonucu 2 ay sonra açıklanacak.

4 kardeşi Çeçenya'da Ruslar'la mücadele ederken hayatını kaybeden Kaim Turko Saduyev'in zehirlenerek öldürüldüğünden yakınları neredeyse emin. Ajans Kafkas'a yaptıkları açıklamalarda daha önce İstanbul'da öldürülen Çeçenleri ve Medet Önlü'yü

hatırlatan Saduyev'in yakınları, Türkiye'de Çeçen öldürmenin suç olmadığını söylüyor ve yetkilileri göreve davet ediyor.

Daha önceki Çeçen cinayetlerinin hiçbirinde katillerin bulunamadığını, hatta etkili bir soruşturma dahi yapılmadığını düşündüğümüzde Saduyev'in yakınlarının serzenişlerini anlamak mümkün. Ayrıca Saduyev'in hayatını kaybetmesinin hemen ardından polisin yaptığı bir operasyon şüpheleri haklı çıkaracak cinsten.

Yeni hedef Tarhan Gaziyev'di

Saduyev suikastı diaspora gündemindeki yerini korurken Sabah Gazetesi'nde çıkan bir haber yeni bir Çeçen suikastının engellendiğini duyurdu. Gazetenin iddiasına göre Ukrayna'dan gelen ihbarı değerlendiren İstanbul polisi Laleli'de yaptığı baskında suikastta kullanılacak silahlarla birlikte Mansur Balaev adlı Çeçen'i göz altına aldı. Mansur Balaev'in ifadesine göre iki kişinin daha Türkiye'ye suikast için gireceği bilgisini edinen polisler, ismi verilen iki şahsı havaalanında yakalayıp sınır dışı etti.

Sabah gazetesinde verilmeyen detaylar ise Çeçen İçkerya Cumhuriyeti Fahri Konsolosluğu tarafından kamuoyuna açıklandı. 13 Mart'taki operasyonda yakalanan Mansur Balaev'in hedefindeki kişinin Çeçen komutan Tarhan Gaziyev olduğunu açıklayan konsolosluk, Gaziyev'in bir süredir Türkiye'de tedavi gördüğünü de bildirdi.

Konsolosluk *"Hemşerilerimizi ve dostlarımızı Aslan Khataev ve Hamzat Yusupov (sınır dışı edilen iki suikast zanlısı) hakkında uyarıyor, sahte pasaport ile Türkiye'ye giriş yapabilecekleri ihtimali nedeniyle hem taşıdıkları Rusya Federasyonu pasaportlarının kopyalarını hem de fotoğraflarını sizlerle paylaşıyoruz"* uyarısıyla zanlıların isimlerini ve pasaport bilgilerini de ickerya.com adresinden yayınladı.

Şimdiye kadar İstanbul'da 6 Çeçen sığınmacı öldürüldü. Hiç bir cinayet hakkında yeterli soruşturma yürütülmediği gibi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Medet Önlü de 22 Mayıs 2013'de Ankara'da suikasta uğradı.

Son olaylarda açıkça gösteriyor ki, suikastler kim tarafından ve ne için planlanırsa planlansın Türkiye’de etkili bağlantılara sahip oldukları kesin. Bir kaç yıldır Kafkas diasporasının gündeminden düşmeyen cinayetler ve tehditler, Kafkasya kökenli vatandaşları ciddi şekilde rahatsızlığa ve hayal kırıklığına yöneltiyor. sarsmış durumda. Özellikle diasporanın yakından tanıdığı Medet Önlü cinayetindeki soru işaretleri ve davanın bir türlü etkili soruşturulmaması bu duyguları güçlendiriyor.

Medet Önlü cinayetinde yeni gelişme

13 Mart’ta Hürriyet Gazetesinde çıkan haber, Medet Önlü cinayetiyle ilgili yeni bir gelişmeyi gündeme getirdi. Görgü tanığı olarak savcılık tarafından sorgulandığı kaydedilen B.Ş’nin ifadelerine göre, şüphelilerden Ömer Şimşek çevresine Medet Önlü’yü 1 milyon dolar karşılığında öldürdüklerini, “bu mahalleden” 5 kişiyi daha öldüreceklerini söyledi.

Çeçen İçkerya Cumhuriyeti Türkiye Fahri Konsolosluğunu yürüten ve 22 Mayıs 2013 tarihinde Ankara Balgat’taki ofisinde uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybeden Medet Önlü’nün katili Murat Aluç ve azmettirici Rizvan Ezbulatov, olayın hemen ardından tespit edilmiş, buna karşın Murat Aluç ancak 16 ay sonra yakalanabilmişti. Rizvan Ezbulatov ise halen firari.

Medet Önlü’nün katil zanlısı Murat Aluç’un ifadesinde geçen başka bir ayrıntı da dikkat çekici. Aluç ifadesinde, cinayet sonrası azmettirici Rizvan Ezbulatov ile İstanbul Ulus’ta bir kafede buluştuğunu; Ezbulatov’un kendisine, kafe sahibi ile arkadaş olduklarını söylediğini anlatıyor. Ulus Cafe’nin sahipleri halen bilinmiyor.

Dava açıldı, mahkeme ölüm yıldıönümünde

Mart ayı sonunda Medet Önlü suikastıyla ilgili davanın açıldığının duyurulması ve iddianamenin yayınlanması, konu ile ilgili tartışmaları ve soru işaretlerini de beraberinde getirdi.

Davaya yeni atanan savcının Medet Önlü'nün avukatı Erdal Doğan ve ailesinin bir çok talebini dikkate almadan ve soruşturulması gereken bir çok kişiyi dinlemeden davayı açmış olması ilk etapta ciddi şekilde tepki aldı. Ancak iddianamenin ikiye ayrıldığı ve firari sanıkların yakalanması ve yurt dışı bağlantılarının araştırılmasına devam edileceğinin belirtilmesi sürecin bir şekilde işlediğini gösteriyor.

Mahkeme tarihi olarak Medet Önlü'nün katledildiği 22 Mayıs 2013'ün seçilmesi ise oldukça dikkat çekici bir ayrıntı. Konuyla ilgili Hürriyet Gazetesine açıklama yapan Medet Önlü ailesinin avukatı Erdal Doğan *“Azmettirici Rızvan Ezbulatov'u tanıyan kuyumcuyla ilgili kısım soruşturmada üstünkörü geçildi. Yine, Ezbulatov'u tanıdığı anlaşılan Ulus'taki ünlü kafenin sahibiyle ilgili soruşturmada hiçbir şey yapılmadı. Soruşturmanın ilk savcısı Serdar Coşkun, Ezbulatov hakkında bilgi için cezaevi*

yönetimlerine talepler yapmıştı. MIT'ten ve ilgili kurumlardan bilgi istemişti. Yine kuyumcu hakkında da ilgili kurumlara taleplerde bulunmuştu. Ancak bunların hemen sonrasında savcının değişmiş olması ve yeni gelen savcının günler içinde hızlıca iddianameyi yazıp davayı açması kuşkulara yol açıyor. Öte yandan, çoğunluğu Türk olan ve Türkiye'de saklanan suç şebekesinin nerdeyse tüm elemanlarının elini kolunu sallayarak dolaşiyor oluşu belli kurumlarca korunduklarına dair kuşkuları güçlendiriyor” diyor.

Medet Önlü suikastı diaspora örgütleri tarafından yakından takip edilen bir konu. Aradan iki yıl geçmiş olmasına rağmen elle tutulur bir ilerlemenin kaydedilememesi ve soruşturmada bırakılan açık noktalar özellikle sosyal medyada ciddi tepkilere yol açıyor. Mahkemenin başlayacağı 22 Mayıs tarihinden itibaren konunun daha fazla gündeme geleceği tahmin ediliyor.

Ana gündem: Seçim

Türkiye gündemi 7 Haziran seçimlerine kitlenmişken Kafkas diasporası bu seçimi benzeri görülmemiş tartışmalarla geçiriyor. Daha önceki milletvekilliği seçimlerini, çeşitli partilerden aday olan Çerkes adaylarla gündemine alan diaspora mahfilleri, bu seçimde bağımsız Çerkes adayları tartışıyor. Ayrıca HDP'nin Çerkes açılımı da tartışılan konular arasında.

ÇDP çalışmalarını sürdürüyor

Çerkes Hakları İnisiyatifi öncülüğünde kurulan Çoğulcu Demokrasi Partisi İstanbul ve Anadolu'nun çeşitli illerinde gösterdiği bağımsız adayları tanıtmaya devam ediyor. 21 Mart'ta Kayseri'nin Çerkes köylerine yaptığı ziyaretlerin ardından Kadir Has Kültür Merkezi'nde Kayseri adayı Emine Arslanok'u tanıtan ÇDP, Eskişehir, Ankara, Bursa, Düzce, Maraş gibi illerde de propaganda faaliyetlerine hız vermiş durumda.

İnternet sitelerini ve sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanmaya gayret eden ÇDP

kadrolarının, kararsız ve farklı görüşlere sahip kitleye kendilerini ifade edebilmekte zorlandıkları görülüyor.

Demirtaş geldi gündemi belirledi

25 Mart'ta ajanslara düşen bir haber diasporanın politik gündemini bir anda değiştirdi. Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) Kaffed'i (Kafkas Dernekleri Federasyonu) seçimde işbirliğini görüşmek üzere en üst düzeyde ziyaret edeceğini açıklaması ve bir gün sonra HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın Kaffed'i ziyareti diasporada tepkileri ve övgüleri beraberinde getirdi.

İkili görüşmenin ardından basının karşısına geçen Kaffed Genel Başkanı Yaşar Aslankaya ve Selahattin Demirtaş, Çerkes sorunları ile ilgili görüşlerini paylaştılar. Demirtaş burada yaptığı konuşmada Çerkeslerin soykırıma uğramış bir halk olduğunu ve bu coğrafyayı ortak vatan yapmak için çabaladığını belirtirken, *"bu toprakları grileştirmek istediler ancak grileştirmek istedikleri renkli çiçek bahçesiydi"* dedi. Önyargıları kırmak ve Çerkes toplumuyla irtibat kurmak için bu ziyareti yaptıklarını ifade eden Demirtaş, çok renkli bir parlamento hedeflediklerini onun için de cunta anayasasından kurtulmak gerektiğini açıkladı. Bir ziyaret ile Çerkeslerin toplu olarak kendilerine oy vermeyeceğini bildiklerini de sözlerine ekleyen Demirtaş, bu ilişkilerinin devam edeceğinin sinyalini verdi.

Basın toplantısında Yaşar Aslankaya da Seçim süreci öncesinde Çerkeslerin sorunlarını dinleyip mücadelede ortaklaşma iradesini beyan ettiği için HDP eş başkanına teşekkür ederek, Çerkeslerin sorunlarından bahsetti. Basın toplantısı dışında basına yansıyan görüntülerden de anlaşıldığı kadarıyla oldukça samimi ve sıcak bir ortamda geçen görüşmenin ardından özellikle sosyal medyada ciddi tartışmalar yaşandı.

Kaffed, nasıl HDP ile görüşür

Sosyal medyada yer alan tepkilerin çoğu *“Kaffed’in PKK’nın uzantısı olan HDP ile nasıl olup da görüşebildiği”* şeklindeydi. Çözüm süreci çerevesinde hükümet ile PKK’nın görüşebildiği bir atmosferde Kafkas diasporası içerisinde bu tarz tepkilerin yükselmiş olması ilginçti.

ÇDP (Çoğulcu Demokrasi Partisi) ile görüşmeyi reddeden Kaffed’in HDP ile görüşmesi

de tepki verilen bir başka konu oldu. Kaffed'e yönelik en sert ve anlaşılmaz tepki ise Abhaz Dernekleri Federasyonu'ndan geldi. Abhazya bayrağının önünde Demirtaş'ı nasıl konuşturursunuz şeklinde özetlenebilecek bildiri, içeriği, üslubu ve siyasi dili sebebiyle çokça tepki aldı. Abhaz Fed yönetim kurulundan bir üyenin istifasına sebep oldu.

Tepkiler üzerine Kaffed yönetimi görüşmenin detaylarını kamuoyuyla paylaştı. Söz konusu açıklamada, merak konusu olan HDP'den Çerkes aday gösterilmesi ile ilgili "Sayın Demirtaş'a, HDP örgütü içinde çalışan Çerkesler olduğu ve HDP içinde Çerkeslerin Mecliste temsil edilme beklentisi olduğu hatırlatıldı. Sayın Demirtaş cevaben şunları söyledi; *"HDP ilk defa seçim barajını aşmaya bu kadar yakın. Bu seçimde oy oranındaki sıkıntı nedeniyle, önceliklerimizi belirleyerek daha dikkatli davranmamız gerekiyor. Ancak tüm diğer halklar gibi HDP içinde Çerkeslerin de temsil edilmesini istiyoruz..."* ifadelerine yer verildi.

Selahattin Demirtaş'ın *"Çerkesler farklı partilere oy veren bir topluluktur. HDP Kaffed'i bir kere ziyaret etti diye herkes HDP'li olmaz, zaten böyle bir beklentimiz de yok. Kurumsal ilişkilerimiz ön yargıların kırılması için önemlidir"* ifadesi, HDP'nin temkinli ve uzun süreli bir ilişki geliştirmek istediğini göstermesi bakımından dikkate değer.

HDP'den ilk adım: Araştırma Önergesi

Selahattin Demirtaş'ın Kaffed ziyaretinin hemen ardından HDP'nin TBMM'de Çerkes Sorunları ile ilgili Araştırma Önergesi vermesi, daha önce 21 Mayıs'ta ve Soçi Olimpiyatları öncesinden Çerkesleri meclis gündemine taşıyan HDP'nin konuyu gündemde tutacağını gösteriyor. Verilen soru önergesinin

AKP, MHP ve CHP'li vekillerin oyları ile reddedilmesi ise kısa vadede olmasa dahi orta ve uzun vadede özellikle yeni nesil Çerkes gençleri arasından HDP'ye yönelik önyargıları kırarak gibi. Kaffed'e verilen tepkilerin dışında, Demirtaş ziyaretini onaylayan hatta Kürt siyasi hareketi ile ilişki kurulmasının devamını isteyenlerin de genelde gençler olması, önümüzdeki dönemde kitlesel bir oy kaymasına sebep olmayacak olsa da yeni ilişki biçimlerinin gelişeceğini söyleyebiliriz. Bu durumu okuyan diğer siyasi partilerin Çerkeslere sembolikte olsa jestler yapmaları önümüzdeki dönemde beklenebilir.

Eskiden kalma refleksler

Demirtaş ziyaretinin gösterdiği daha temel bir sorun var ki, o da Türkiye'nin batısında yaygın olan reflekslerin Çerkes sosyolojisi içerisinde kısmen etkili olması. Devletin çözüm sürecini yürüttüğü bir ortamda, sürecin gerisinde kalmış bir kitleden bahsetmek mümkün. Bunun sorumluluğunu Türkiye gündemine yada sürecin taraflarının tutumlarına yüklemek kolaycılık olur. Bu konuda diaspora kurumlarının ve aydınlarının çözüm süreci ve demokratikleşme konusunda etkili çalışmalarının olmadığını söyleyebiliriz.

Son yaşananlar Çerkes aydınlarında bir etki yaratır mı şimdiden bir şey söylemek zor. Ancak web sitelerindeki köşe yazarlarının konuyu sağlıklı bir noktadan ele almaya başladıklarını görmek ümit var olmayı gerektiriyor.

Rusya/Kafkasya

Kafkasya'nın Mart ayında gündemini Rusya'da yaşanan olaylar, özellikle de Boris Nemtsov cinayeti belirledi. Zanlı olarak yakalananların Kadırov'un özel birliğinden ödüllü askerler olması bunun bir numaralı sebebi.

27 Şubat akşamı Moskova'da Kremlin Sarayı'na çok yakın bir mesafede uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybeden Rus muhalif Boris Nemtsov o günden beri belki de Rusya'nın en çok konuşulan konusu. Cinayetin hemen ardından cinayette Kafkasyalı izi arayan analistler aradıklarını bulmakta zorlanmadılar.

İşkence altında itiraf

9 Mart'ta, cinayetten kısa süre sonra yakalanan 5 Kafkasyalıdan biri olan Zaur Dadayev'in suçunu itiraf ettiği bilgisi haber ajanslarına yansıdı. Bunun hemen ardından ise Rus yanlısı Çeçen Hükümet Başkanı Ramzan Kadırov, sıkça kullandığı

instagram hesabından Dadayev'i tanıdığını, başarılı bir polis olması sebebiyle kendisi tarafından ödüllendirildiğini, inançlı biri olduğunu ve cinayet sebebinin Nemtsov'un Hz. Muhammed'e hakaret eden Carlie Hedbo karikatürlerini savunması olduğunu ilan etti.

Rusya, Nemtsov cinayetini tartışırken gerçekleşen bir gelişme cinayetin seyrini bir anda değiştirdi. Tutuklu ve mahkumların haklarına riayet edilip edilmediğini denetleyen insan hakları komisyonunun cinayet zanlısı Zaur Dadayev'i ziyaretinde Moskovski Komsomolets muhabirine cinayeti kendisinin işlemediğini ve ifadesini işkence altında aldıklarını söylemesi gündemi bir anda değiştirdi. Ay sonunda ortaya çıkan bir görgü tanığının cinayeti işleyenleri gördüğünü ve hiçbirinin Dadayev'e benzemediğini söylemesi de cinayeti başkalarının işlemiş olabileceği tezini güçlendiriyor.

Kadirov'a Ödül

Nemtsov cinayetinin hemen ardından Putin tarafından Kadirov'un ödüllendirildiği haberi ise ince mesaj içerikli bir hareket olarak yorumlanıyor. Her ne kadar Kremlin tarafından *"önceden planlanmış bir ödüldü"* açıklaması yapılsa da olay çeşitli komplo teorilerini gündeme getirdi.

Nemtsov kimdi? Neden öldürüldü?

İddialar muhtelif.. Ancak Nemtov'u tanımlayan en çarpıcı ifade ünlü gazeteci Orhan Cemal'e ait: *"90'larda yaşadı, 90'lardaki gibi öldü"*.

Sovyetlerin yıkılıp Rusya Federasyonu'nun kurulduğu 90'lı yıllarda Nijni Novgorod'da valilik yapan, ardından Yeltsin döneminde Enerji Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı görevlerinde bulunan Boris Nemtsov, Putin döneminde görevlerinden ayrılarak muhalefete geçmişti. Yeltsin döneminden beri *"liberal"* eğilimleri ile tanınan Nemtsov, kurduğu küçük parti ile Putin muhalefetini sürdürürken Moskova'da gün

geçtikçe etkisi artan muhalif sokak hareketlerinin de önde gelen figürlerindendi. Ayrıca Batı'ya oldukça yakın bir siyasetçiydi.

Son olarak Ukrayna savaşı ile ilgili bir rapor üzerinde çalıştığı iddia edilen Nemtsov'un Kremlin Sarayı'nın yakınında, muhalefetin yeni bir eylem hazırlığının hemen öncesinde öldürülmesi, Rusya'yı yakından takip edenler için şaşılacak bir şey değil.

Görünen o ki “başarılı” olan Nemtsov cinayeti, Rusya'da hem yeni komploların hem de yeni bir dönemin başlangıcına işaret ediyor.

Zakayev emin: Putin, Kadirov'a Nemtsov'u öldürttü

Rus muhalefetiyle yakın ilişkileri olan Çeçen İçkerya Cumhuriyeti Başbakanı Ahmed Zakayev, arkadaşı olduğunu söylediği Nemtsov'un öldürülmesi işinin Putin tarafından Ramzan Kadirov'a ihale edildiğini söylüyor. Cinayetin ardından verdiği bir çok söyleşide konuyu gündeme getiren Zakayev, Putin'in bu tarz kirli işlerini yapmak için Kadirov'a ihtiyaç duyduğunu da belirtiyor.

Ölüm listesi var mı? Suikastların gerisi gelecek mi?

Nemtsov cinayetinin ardından gündeme gelen bir diğer konu da cinayetlerin devamının gelip gelmeyeceği. Rusya'da çeşitli medya organlarında ve aktif bloglarda gündeme getirilen *"Kremlin tarafından hazırlanmış ölüm listesine"* itibar etmemek gerektiğini söyleyenler olduğu gibi Ahmed Zakayev gibi bu listenin varlığından emin olanlarda var.

"Ölüm listesi" haberlerine ihtiyatlı yaklaşılması gerektiğini ifade eden Siyaset Bilimci Aleksey Malaşenko, açıklanan ölüm listesinin güvenilir olup olmadığı konusunda bir kanıtı sahip olmadıklarını bu nedenle bu haberlere ihtiyatlı yaklaşılması gerektiğini ifade ediyor. Ancak Kadirov'un ölüm listesi ile ilgili haberler konusunda suskunluğunu kenara not etmek gerektiğini de belirtiyor.

Zakayev ise ölüm listesinin Kremlin'de hazırlandığı ve Kadirov'a ihale edildiği konusunda ısrarlı. Bu şekilde bir kaç kuşun birden vurulacağını ifade eden Zakayev, muhaliflerin cinayetler sonucunda korkutulacağını ve cinayetlerin –Nemtsov cinayetinde olduğu gibi– Kadirov'un adamlarına işletilerek Çeçenlerin tamamının gayri meşru ilan edileceğini iddia ediyor.

Komple ile gerçek arasında: Kadirov, FSB ile çatışıyor mu?

Merkez medyada yer almasa da çeşitli bloglarda ve yerel kaynaklarda yer alan bir diğer iddia ise Kadirov ile Putin'in ekibi (FSB ve Rus Generaller) arasında bir çekişmenin olduğu. Bu konuya Zakayev de değiniyor ve Putin'in Kadirov'u harcatmayacağını iddia ediyor.

Hoşgeldin Vahşi Tugay!

Konuyu Ajans Kafkas için yerel kaynaklardan araştıran Mansur Vaknah'ın iddiası ise oldukça komplike bir sürece işaret ediyor. Nemtsov'un batı tarafından kabul edilen yeni Rusya Devlet Başkanı olarak hazırlandığını ifade eden Vahnah, yapılacak sokak

hareketleriyle birlikte yıkılacak Putin'in yerine Boris Nemtsov'un getirileceğini, bunu Kremlin'de de kabul edecek grupların olduğunu ifade ediyor. Proje ilerlerken ortaya çıkan "Vahşi Tugayın" planları alt üst ettiğini söyleyen Mansur Vaynah, Putin'in kendi iktidarını Kadirov komutasındaki "Vahşi Tugay" sayesinde koruduğunu belirtiyor.

Cinayetin ardından harekete geçen Kremlin içindeki Kadirov düşmanlarının zanlıları yakaladığını ve ardından Kadirov'a karşı harekete geçtiğini ileri süren yazar, Putin'in son anda Kadirov'u her şeye rağmen koruduğunu da sözlerine ekliyor.

Kadirov, "Yeni Rusya'daki" yerini güçlendirdi

Nemtsov cinayeti ardından yaşanan tartışmaların halihazırda somut sonucu, ekonomik kriz ile boğuşan Rusya'da her geçen gün artan muhalif harekete şimdilik etkili olabilecek "Rus Usulü" bir gözdağı verilmiş olduğu. Ayrıca cinayeti işleyenleri sahiplenen Kadirov ve onu sahiplenen Putin'i göz önünde bulundurduğumuzda Mansur Vaynah'ın değerlendirmesi önemini arttırıyor. Kadirov, Rusya (dolayısıyla Putin) nezdinde yerini daha da sağlamlaştırmış ve etkisini artırmış durumda.

“Vahşi Tugay”

Geçtiğimiz aylarda Kadirov’un gövde gösterisinde yaklaşık 20.000 asker Çeçenya’daki stada toplanmıştı. Rus silahlı kuvvetlerine doğrudan bağlı olmayan ve komutasını Kadirov’un üstlendiği bu tugay, Putin iktidarını koruyacak yada Putin’den memnun olmayan Rus ordu mensuplarını (dolayısıyla orduyu) ve dahi batıyı alt edecek güçte değil. Ancak tugay, arkalarında milliyetçi duyguları her gün köpürten ve ekonomik krizi iktidarını güçlendirmek için araçsallaştıran Putin olduğu sürece Nemtsov cinayetinde olduğu gibi provakatif eylemler ile siyasetin aksını belirleyecek potansiyele sahip. Ayrıca Çeçen direnişçi ve siyasetçilerine yurt dışında suikastler düzenlemek yada Rus ordusunun doğrudan müdahil olamadığı Ukrayna’daki savaş gibi cephelerde aktif pozisyon almak gibi misyonları da unutmamak gerekiyor. Çeçenya’dan ve Rusya’dan gelen haberler, Kadirov’a bağlı bu birliğin Putin iktidarını korumak için daha da güçlendirileceğini gösteriyor.

Novaya Gazete artık basılmayacak

Muhafif tutumuyla bilinen ve yazarları arasında Anna Politkovskaya [2006 yılında öldürüldü] gibi ünlü gazetecilerin olduğu Novaya Gazeta, mayıs ayında basılı yayını sonlandıracağını açıkladı. İnternet sitesinin yayına devam edip edemeyeceği ise halen belli değil. Yayın Yönetmeni Dimitri Muratov konuyla ilgili yaptığı açıklamada, devlet destekli medya ile rekabet edemediklerini, hissedarlarından birinin yayın politikasından sorumlu tutularak iflas ettirilmeye çalışıldığını ve kendilerine reklam alma şansı bile verilmediğini kaydetti.

Basın üzerindeki baskıların arttığı ve muhalif seslerin çeşitli şekillerde kısıldığı Rusya’da, Novaya Gazete’nin de kapanma ihtimali,

muhalefetin, sosyal medyaya ve bloglarda varlığını (en azından şimdilik) sürdürebileceğini gösteriyor.

Ekonomik Kriz

Rusya siyasi gündemini her ne kadar Nemtsov cinayeti belirlemiş olsa da halkın ve rejimin başka gündemleri de var. Bunların başında ise ekonomi geliyor.

Kırım'ın işgali ve Ukrayna'daki çatışmalara Rusya'nın müdahil olması Batı tarafından uygulanan yaptırımları beraberinde getirmişti. Yaptırımlara her gün yenilerinin eklendiği bir dönemde ekonomiye yansımaları da hissedilmeye başlandı. 20 Mart'ta Rusya Çalışma Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre işsizlik rakamları *"korkunç"*.

Komsolomolskaya Pravda gazetesinin haberine göre Rusya'da sene başından beri yaklaşık 500 bin kişi işini kaybetti. Çalışma Bakanlığı ayrıca yakın bir zamanda 200 bin kişinin daha işine son verileceğini öngörüyor. Kamu kuruluşlarında da işten çıkarmalar gündemde. Moskova Belediye Başkanı Sergey Sobyanin, 7 bin kişinin işine son verileceğini açıklarken, Rusya Maliye Bakanı Anton Siluanov federal bürokratların yüzde 10'unun işten çıkarılmasını teklif ediyor.

Böyle bir ortamda Batı'nın yaptırımları da her geçen gün artıyor. Dünya Bankası'nın ay sonunda Rusya'ya yaptırımların ve resesyonun en az 2 yıl daha süreceğini açıklaması, ABD senatosunun yaptırımları genişletmeyi tartışması ve İngiltere Dış İşleri Bakanı'nın direkt Putin'i hedef alarak, gizli servetini açıklamakla tehdit etmesi ekonomik kavganın kızışacağını gösteriyor. Ekonomik darboğazın sosyo-politik etkilerinin ne zaman hissedileceğini tahmin etmek güç. Ancak bu konuda Putin rejiminin her geçen gün artan baskıcı tutumunun artacağını söyleyebiliriz.

BM İnsan Hakları Konseyi: Kafkasya'da ne oluyor?

Batı ile Rusya çekişmesinin konjonktürel uluslararası etkileri de görünür olmaya başladı. Batılı devletlerin özellikle de ABD'nin etkili olduğu BM İnsan Hakları Konseyi'nin Kafkasya'yı gündemine almasını bu minvalde değerlendirmek mümkün.

Kafkasya'daki İnsan Hakları ihlallerini gündemine alan konsey Rus temsilcilere Kafkasya'da yaşanan İnsan Hakları ihlalleri ve cinayetlerle ilgili sorular yöneltti. Bu durum Kafkasya için olumlu gibi gözükse de Batı'nın konjonktürel iki yüzlülüğünü göstermesi bakımında ibretlik.

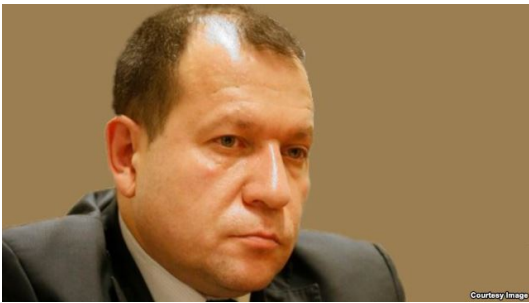
Çeçenya

Nemtsov cinayeti ile tüm Rusya’da gündem olan Çeçenya’da insan hakları ihlalleri ve zorunlu Kırım kutlamaları iç gündem maddeleri olarak sıralanabilir. Avrupa’da diaspora konumunda yaşayan siyasi figürler ise kendilerini Dünya gündemine taşımaya çalışıyor.

Putin’in Rusya’sı, Kadirov’un Çeçenya’sı

Kadirov’un keyfi uygulamaları ile anılan Çeçenya’dan 7 Mart’ta basına yansıyan haber, 23 Şubat’ta Coharkale’de (Grozni) meydana gelen patlama sebebiyle en az 100 kişinin gözaltına alındığını bildiriyordu. Memorial İnsan Hakları Merkezi, gözaltına alınanların 23 Şubat’taki patlamada hayatını kaybedenlerin yakınları olduğunu bildirdi. Geçtiğimiz dönemde Kadirov rejiminin gündeme getirdiği ve yasalastırdığı direnişçi yakınlarının da cezalandırılacağını belirten kanunun işlemeye başladığını göstermesi bakımından bu gelişme oldukça önemli. Göz altına alınanların serbest bırakılma şartı da Çeçenya’yı terk etmek...

İşkence Karşıtı Komite’ye destek

Ramzan Kadirov’un uyguladığı insan hakları ihlallerine karşı mücadelesi ile bilinen İşkence Karşıtı Komite Aralık ayında çeşitli baskılara maruz kalmış, ofisi yakılmıştı. Mart ayı başında farklı dönemlerde polis şiddetine maruz kalmış

kişilerden oluşan 40 kişi İşkence Karşıtı Komite’ye destek amaçlı açık bir dilekçe imzaladı. Dilekçeyi imzalayanlar arasında 9 Çeçen de bulunuyor. İşkence Karşıtı Komiteye destek girişimi, Rusya Adalet Bakanlığının İşkence Karşıtı Komite’yi “yabancı örgüt” (yabancı ajan) statüsündeki sivil toplum örgütleri listesine dahil etmesinin

ardından Nijni Novgorod'da kurulan İşkence Kurbanları Birliğine ait. Ancak İşkence Karşıtı Komite sadece bu dava ile uğraşmıyor.

Mart ayının son günü verilen bir mahkeme kararı bunlardan sadece biri. 30 Mart'ta Coharkale (Grozni) Leninsk ilçe mahkemesi İşkence Karşıtı Komite ile polis işkencesine maruz kaldığını açıklayan Çeçenya vatandaşı Murad Amriyev'in İçişleri Bakanlığının "şeref ve itibarını zedelediğine" karar verdi. Kararı insan hakları aktivistleri trajikomik olarak değerlendiriyor.

"Biz de Meksika'ya silah veririz"

Kadirov'un Çeçenya'sında da "trajikomik" olaylar eksik olmuyor. Çeçen Parlamento Başkanı'nın yaptığı son açıklama bunlardan biri. ABD Kongresinin Ukrayna'ya silah yardımı yapılması yönündeki bildirisini değerlendiren Duvaha Abdurrahmanov, Rusya'nın Kaliforniya, New Mexico, Arizona, Nevada, Utah, Colorado ve Wyoming bölgelerinin ABD'den ayrılması için Meksika'ya silah yardımı yapılmasını gündeme getirme hakkını saklı tuttuğunu açıkladı.

Çeçen Parlamento Başkanı'nın bu açıklaması özellikle sosyal medyada alay konusu olurken, Kadirov'un Çeçenya'sı bürokratlarının Rusya adına fütursuzca konuşma özgürlüklerinin olduğunu göstermesi bakımında önemli.

Kırım'ın ilhaki zorla kutlandı

Geçen sene Kırım'ı ilhak eden Rusya, ilhakin birinci yıl dönümünde tüm ülkede çeşitli kutlamalar organize etti. Kutlamaların en ilginç ise Çeçenya'da gerçekleştirildi çünkü bir çok kişi kutlama alanına zorla götürüldü. 10 binden fazla kişinin katıldığı söylenen kutlamalar hakkında Kavkazki Uzel'e konuşanlar devlet memurları kutlamalara zorla götürüldüklerini anlattı. Kendisini Ramzan olarak tanıtan bir memur, "Mitingden iki gün önce bize 18 Mart 17:00'da Kırım'ın Rusya'ya bağlanması kutlamasına katılmamız gerektiği söylendi. 18 Mart'ta mesai saatinin bitiminde çeşitli

pankartlar, dövizler, Putin ve Kadirov afişleri dağıtıldı ve gösteri alanına götürüldük. Çok sayıda insan vardı. Bütün alan askeri araçlarla kapatılmıştı. Mitingin ardından konser yapıldı, ama çoğu kişi resmi törenin ardından dağıldı. İnsanlar işten çıktıktan sonra evlerine gitmek istiyor, saatlerce sokakta durmak istemiyor” derken, Adam adlı bir üniversite öğrencisi ise, “Kırım’ın Rusya’ya bağlanmasının birinci yıldönümü şerefine düzenlenen mitingde hocalarımızla birlikte bulunduk. Bana ve arkadaşşıma üzerinde ‘Birlikteyiz’ yazılı bir pankart verildi, diğer arkadaşlarımın elinde Rusya, Çeçenya ve Kırım bayrakları vardı. Her zaman olduğu gibi miting öncesinde katılımın mecburi olduğu konusunda uyarıldık, hocalar da kimsenin ayrılmaması için takipte oldu. Fakat daha öncekiler kadar sıkı bir kontrol yoktu, bazı arkadaşlarım çeşitli bahanelerle evlerine gidebildi” şeklinde konuştu.

Kadirov rejimi tarafından bu tarz kutlamalara bir çok memur ve öğrenci zorla götürülürken Kadirov’un onayı olmadan yapılan çeşitli etkinlikler cezalandırılıyor. 23 Şubat Çeçen İnguş Sürgünü anma etkinliği gibi...

Brüksel’de Uluslararası Çeçenya Konferansı

Çeçenya’da bunlar yaşanırken sürgünde faaliyetlerini sürdüren Çeçen İçkerya Hükümeti varlığını hissettirme çabalarına devam ediyor.

8-10 Mart tarihlerinde Brüksel’de Çeçen Gençlik Birliği (Noxçıyco) tarafından organize edilen Uluslararası Çeçenya Konferansı, Aslan Mashadov’un anısına düzenlendi. Başbakan Ahmed Zakayev başta olmak üzere İçkerya hükümetinin neredeyse tamamının katılım gösterdiği konferansa Avrupa’da yaşan Çeçenler başta olmak üzere yoğun bir katılım oldu.

Açılış konuşmasını Ahmed Zakayev’in yaptığı konferansa Ukrayna ve Litvanya’dan çeşitli devlet yöneticileri de katıldı.

20 Yılıni dolduran Rus Çeçen savaşının tarihsel sürecinin anlatıldığı konferansta ayrıca

Çeçen İçkerya Cumhuriyeti'nin hukuki statüsü ve güncel meselelerde ele alındı. Çeçenya, Ukrayna savaşlarının karşılaştırılması yapıldı ve Rusya'nın politikaları etraflıca tartışıldı.

Rusya ile Batı arasındaki problemler İçkerya'nın Batı nezdinde kendisini anlatması için alan açmış gözüküyor. Bu konferansa gösterilen ilgi, Zakayev'in etkili haber ajanslarına verdiği röportajlar ve Şubat ayında İngiliz Lordlar kamarasındaki konferansı dikkate alındığımızda, önümüzdeki dönemde bu tarz çabaların süreceğini ve karşılık bulacağını tahmin etmek zor değil. Bu çabalar kısa vadede Çeçenya topraklarında yankı bulmasa da Çeçenya sorununu dünyada gündeme getirerek özellikle Avrupa'daki Çeçen diasporasını politik olarak diri tutuyor.

Çeçenya: İzi Olmayan Savaş

"Çeçenya: İzi olmayan Savaş" adlı belgesel Fransız gazeteci Manon Loizeau tarafından Çeçenya'da gizlice çekilmiş görseller ve etkili sunumuyla dikkat çekici bir yapım. Daha

önce de Çeçenya'da çekimler yapmış olan gazeteci bugünün Çeçenya'sını "*Rusya'nın Kuzey Kore'si*" olarak değerlendiriyor.

Fransızca çekilen belgeselin Çeçen İçkerya Cumhuriyeti (ÇİÇ) Türkiye Fahri Konsolosluğu tarafından Türkçe altyazıları hazırlandı. Türkiye'de ilk gösterimi Kafkas Vakfı, ÇİÇ Türkiye Fahri Konsolosluğu ve Kafkasya Forumu'nun organizasyonu ile Ali Emiri Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen belgeselin Nisan ayından itibaren farklı şehirlerde bulunan üniversitelerde ve Kafkas derneklerinde gösterimleri yapılacak.

Çerkesya

Çerkesya'nın Mart ayı gündemi Soçi ile başlıyor, Kabardey-Balkar'ın "isim" tartışmasıyla son buluyor. Ay içerisinde ise kültürel konular, Çerkesçe'nin durumu, Suriyeli Çerkesler, Balkar Sürgünü ve tabii ki insan hakları gündemi meşgul eden diğer başlıklar.

Çerkesler olmasa da Çevreciler Soçi'yi unutmuyor

Tarihi Çerkesya'nın başkenti ve Çerkes Soykırımının sembol şehri olan Soçi, Olimpiyatların ardından Çerkeslerin gündeminden düşmüş gibi gözükse de çevre örgütleri Soçi'yi unutturmayacak gibi.

Kuzey Kafkasya Çevre İzleme Örgütü ay başında ilan ettiği bir kampanyaya başlıyor. Soçi'de yapılmaya devam eden ve doğal hayatı tehlikeye atan inşaatlara karşı başlatılan kampanya kapsamında yeni yapılacak inşaatlara karşı etkin engelleme faaliyetleri yürütülecek. Örgüt, Soçi Olimpiyatları öncesinde etkili kampanyalar ile olimpiyatların çevreye verdiği zararı gündeme taşımış ve ciddi baskılarla karşılaşmıştı.

“Çerkesçe tehlike altında değil”

Çerkesçe'nin sorunlarının ve kaybolmakta olduğunun hem Kafkasya'da hem de diasporada devamlı gündemde olduğu bir dönemde Adıgey Devlet Başkanı ile Adıge Khase'nin (Çerkes Derneği)

görüşmesinden çıkan sonuç herkesi şaşkına çevirmiş durumda. Adıgey Devlet Başkanı ile Khase yöneticileri görüşmede Çerkesçe'nin tehlike altında olmadığına hükmettiler.

UNESCO tarafından kaybolmakta olan diller kategorisinde gösterilen Çerkesçe için varılan bu tespit sosyal medyada ve çeşitli internet sitelerinde alay konusu olarak not edildi.

Yeni bir Çerkes radyosu

Devlet yöneticileri Çerkesçe'nin tehlike altında olmadığına hükmetse de bu konuda kaygı duyanlar çeşitli şekillerde çabalarını sürdürüyor. Adıge Plus internet radyosu bunlardan biri. Kuruluş hazırlıkları devam eden radyonun tüm dünyadaki Çerkeslere hizmet vermesi hedefleniyor. Rusya İletişim Denetleme Servisinden medya kayıt belgesi alan radyo ile Çerkesçe'nin kullanım alanının yaygınlaştırılması ve Çerkes kültürünün popülerleştirilmesi amaçlanıyor.

Adıgey ve Türkiye üniversiteleri Çerkesçe eğitim programı oluşturuyor

Çerkesçe ile ilgili bir gelişmede Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığına bağlı çalışan Yurt Dışı Türk ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın Adıgey ziyareti oldu. YTB yetkililerinin Adıgey ziyaretinde üniversite yöneticileri ile yapılan toplantılarda Çerkesçe eğitimi için Düzce Üniversitesi ile Adıgey Devlet Üniversitesi arasında kurs programlarının oluşturulması konusunda anlaşmaya varıldı.

Türkiye'nin bu olumlu hamlesinin diaspora ile Kafkasya arasında kurulacak kültürel ilişkilere katkı sağlaması bekleniyor.

Suriye Çerkeslerin Sorunları

Suriye'de yaşanan savaştan kaçarak anavatanları Çerkesya'ya giden Çerkeslerin problemleri de gündemdeki yerini koruyor. Kabardey-Balkar'lı yardım gönüllüsü Olga Efendiyeva'nın Regnum haber ajansına verdiği bilgilere göre ülkedeki Suriyeli Çerkeslerin temel problemlerini konut, göç işleri bürosundaki evrak işlemleri ve vasıflarına göre iş bulma sorunları oluşturuyor.

Efendiyeve “Anavatanına gelen geri dönüşçüler Nalçik sanatoryumlarında oda kiralamak durumunda kalıyor. Bunların fiyatı aylık dört-beş bin rubleden başlıyor. Üstelik bu odaların çoğunun tadilatı geri dönüşçülerin kendi imkanları ve emekleri, ayrıca gönüllülerin desteği ile yapıldı. Kaldıkları yerlerde sıcak su, elektrik kesintisi oluyor” açıklamasında bulunuyor ve anavatanına dönen insanların işlemlerinde hiç bir kolaylık sağlanmadığını belirtiyor.

Resmi rakamlara göre, 2012 başından beri Suriye’den Kabardey-Balkar’a 1080 kişi geldi. 2012’den Haziran 2014’e kadar 614 kişi geçici ikamet izni, 194 kişi sürekli ikamet izni aldı. 1 Ocak 2015 itibarıyla, 20 kişi (9 aile) mülteci olarak tanınma

başvurusunda bulundu, 96 Suriyeli de (58 aile) geçici sığınma istedi. 73 kişiye (43 aile) geçici sığınma verildi, 17 kişinin (6 aile) mülteci olarak tanınma talepleri reddedildi.

Suriyeli Çerkeslerin problemlerinden bir diğeri de ikamet başvurusunda bulunabilmeleri için karşlarına çıkartılan Rusça sınavı. Anadilleri

Çerkesçe’yi bilmelerine rağmen Rusça bilmeyen Çerkeslerin Rusçayı kısa sürede öğrenmeleri oldukça zor. Adıgey’de Mart ayı içerisinde 51 Suriyeli Çerkes’in bu sınavı geçtiği açıklandı ancak diğer mültecilerin problemleri devam ediyor.

Uzmanların açıklamalarına göre anayasaya göre ikamet izni için Çerkesçe bilmelerinin yeterli olması gerekiyor ancak uygulamada Rusça bilme mecburiyeti isteniyor.

Rusya’nın geleneksel olarak Çerkeslerin anavatanlarına dönmelerinden çekindiği bilinen bir gerçek. Bu konuda her geçen yıl vatandaşlık kanunu zorlaştırılıyor. Gittikçe içine kapanan Rusya’da Suriyelilerin vatandaşlık işlemleri için yeni problemlerin çıkartılacağını öngörmek mümkün. Ukrayna’dan gelen Ruslara vatandaşlık verilmesi

konusunda Çerkeslerden çok daha büyük kolaylıkların sağlandığını da Rusya'nın Kafkasya demografi politikası açısından not etmekte fayda var.

KB İşletme Enstitüsü yine gündemde

Kabardey-Balkar'ın tek özel yüksek öğretim kurumu İşletme Enstitüsü'nün kapatılması Mart ayında da gündemdeydi. Yabloko Partisi konuyla ilgili yaptığı açıklamada kapatma kararının tamamen siyasi içerikli olarak verildiğini tekrarladı.

Kabardey-Balkar toplumunun, şeffaf tartışmalar ve bağımsız fikirlere kapı açan müstesna bir kurumun kapatılmasından dolayı tedirgin olduğunu belirten Yabloko'nun bildirisinde, *“Bizler, bu enstitüye ve yöneticisine yönelik saldırının Kabardey-Balkar'da sivil toplumun gelişimiyle ilgili ciddi bir kaynağın yok edilmesi amacıyla hizmet eden bir girişim olduğuna inanıyoruz”* sözlerine yer verildi.

11 Mart'ta Nalçik Şehir Mahkemesi de Enstitüsünün açılması yönündeki talebi onayladı ancak enstitü hakkındaki belirsizlik halen sürüyor. Enstitünün açılması için geçtiğimiz aylarda da çeşitli kampanyalar yapılmış ve sivil toplum ve akademiden kapatılma kararına yönelik tepkiler yükselmişti.

İşkenceci polise 4 yıl

Mart ayı içerisinde özelde Kabardey Balkar genelinde ise Kafkasya için oldukça şaşırtıcı bir gelişme oldu. Kabardey-Balkar'da bir grup genci işkence ile aleyhlerinde ifade vermeye zorlayan bir polis dört yıl hapis cezasına çarptırıldı. Polislerin ceza alması, işkence yapanların ya ödüllendirildiği yada ceza almadığı bir coğrafya olan Kafkasya için oldukça şaşırtıcı bir gelişme.

Balkar Sürgünü

8 Mart 1944 Balkar sürgünü bu yıl da çeşitli etkinliklerle anıldı. Kabardey-Balkar'da yayınlanan 2 ciltlik kitap içerikli ve kalıcı bir eser olması açısından oldukça önemli.

Boris Temukuyev'in *"Dağların Gölgesinde: İnişler ve Çıkışlar"* adlı iki ciltlik eseri Mariya ve Viktor Kotliarov yayınevinden çıktı. Yayınevinden Kabardey-Balkar Haber Ajansına yapılan açıklamada, bu çalışmanın 19. yüzyılın başından sürgünün sonuna kadarki dönemde Balkarya tarihinde iz bırakan kişilerin anlatıldığı anıtsal bir yayın olduğu ifade edildi. Özellikle Stalin sürgünleriyle ilgili çalışmalarıyla tanınan Boris Temukuyev, iki ciltlik yeni eserinin önsözünde, 19. yüzyıl sonunda doğan, Ekim

devrimini ve 2. Dünya Savaşını gören

Balkar toplumunun önemli simaları hakkındaki bilgileri derlediğini ifade ediyor ve bu isimlerin çoğunun birbirine benzer şekilde vatanlarından uzakta hayatlarını kaybettiğini vurguluyor.

Yaklaşık bin sayfadan oluşun iki ciltlik

eserde yüzlerce ismin hayat hikayesi ve fotoğrafları yer alıyor.

Nalçik'te anma

Balkar Sürgünü ile ilgili Nalçik'te bir miting de düzenlendi. Balkar Sürgün anıtında gerçekleştirilen mitinge Kabardey-Balkar sakinlerinin yanı sıra İnguşetya ve Karaçay-Çerkes'ten heyetler de katıldı.

Mitingde Balkar İhtiyarlar Heyeti ile Balkar köyleri temsilcileri konuşmalar yaptılar. Mitingin organizatörü, Balkar İhtiyarlar Heyeti üyesi Tamara Geriyeva'nın ifadesine göre, mitinge binden fazla kişi katıldı.

8 Mart 1944'de Balkarlar topluca Orta Asya'ya sürgün edilmeye başlanmıştı. En az 37,713 kişi anavatanlarından sürüldü. 13 yıl aradan sonra 1957'de Balkarlara vatanlarına geri dönme izni verildi. Yaklaşık 50 bin kişi döndü. şu anda Kırgızistan'da yaklaşık 305 bin, Kazakistan'da yaklaşık 5 bin Balkar yaşıyor. Orta Asya'daki Balkarların toplam nüfusu hakkında ise kesin bir bilgi yok.

28 Mart'ta da Nalçik'te çeşitli etkinlikler yapıldı. 28 Mart günü, 1944 Sürgününün ardından yeniden doğuş günü olarak kutlanıyor.

Kabarda: Provakatif bir çıkış mı?

Kabardey Kongresi Başkanı Aslan Beşto'nun ay sonunda yayınlanan bir yazısı, zaman zaman etnik temelli provakatif söylemlerin gün yüzüne çıktığı Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde bu minvalde değerlendirilecek bir gelişme olarak gösterilebilir.

Balkar İhtiyar heyetinden birinin yaptığı bir açıklamayı eleştiren Beşto, Kabardey-Balkar Cumhuriyetinin adının değerştirilerek tarihteki adıyla Kabarda olarak kullanılmasını öneriyor. Tarihsel referanslar ile bezenmiş yazısı, milliyetçi refleksleri okşayacak cinsten. Ancak bölgede etnik milliyetçi söylemlerin her iki taraf içinde hayır getirmediğini yakın tarih gösteriyor. Bilinçli veya bilinçsizce ortaya atılan milliyetçi ve rijit söylemler en nihayetinde Rusya'nın hegemonyasının güçlenmesi ile son buluyor. Ortamın gergin olduğu dönemlerde büyük abi pozisyonunu üstlenen Rusya devleti ortamı sakinleştiren unsur olarak otoritesini artırıyor.

Bölgede iki halkın önderlerinin ve aydınlarının bir araya gelerek ilişki geliştirmeleri ve tarihsel referanslar ile hareket etmek yerine birlikte yaşayıp mücadele etme pratikleri üzerine çalışmaları oldukça elzem. İki halkın sorunları genelde ortakken farklılıkların kaşındığı bir atmosferde bölgenin sürekli bir gerginlik içerisinde yaşayacağı ise muhakkak.

Abhazya

Abhazya'da Mart ayında anayasa reformu, Başbakanın istifası ve devlet başkanının Adıgey ziyareti gündemdedi.

Anayasal reform çabaları

Abhazya Devlet Başkanı Raul Hacimba, 10 Mart'ta düzenlediği basın toplantısında seçim öncesi ve sonrasında verdiği sözlerin geçerli olduğunu ve anayasa reformu üzerinde çalışmaların sürdüğünü açıkladı. Hacimba'nın ifadelerine göre, yasama ve

yürütme kanadı arasında yetki paylaşımı ile parlamentonun oransal veya karma sistem ile oluşturulması konuları üzerinde çalışmalar devam ediyor. Ayrıca parlamento da anayasa mahkemesinin kuruluş süreci üzerinde çalışıyor.

Başbakan Butba istifa etti

Abhazya Devlet Başkanı Raul Hacimba 15 Mart'ta, Başbakan Beslan Butba'nın görevden alındığına dair kararname yayınladı. Butba'nın istifasını sözlü olarak sunduğu söyleniyor. Ekonomik ve siyasi liberalleşme taraftarı olarak bilinen Butba, Ankvab'ın devrildiği süreçte Hacimba ile birlikte hareket etmiş ve seçim sonrasında Başbakanlığa getirilmişti. Abhazya'yı yakından takip edenlerin merak ettiği konu, nasıl koordineli çalışılacağı yönündeydi, ki ortaklık uzun sürmedi. Uzmanlara göre istifa

zaten bekleniyordu.

Butba, kendi yetkisinde olması gereken konulara devlet başkanlığının müdahil olmasından dolayı işini yapamadığını açıkladı.

Başbakanın istifasından önce Hacimba, hükümetin çalışmalarıyla ilgili ciddi eleştirilerde bulunmuştu. Çözümün başkanlık sisteminde olduğunu savunan Hacimba, *“Etkili çalışmayanlar görevden alınacak. Devlet başkanlığı ve bakanlar kurulu mekanizmalarının birleştirilmesi olasılığını gizlemedim. Bu iki kurum koordineli ve etkin çalışmıyor. Yetki ve sorumluluğun tek bir kurumda birleştirilmesi konusunu gündeme getireceğiz”* demişti. Hacimba'nın anayasal reformdan kastettiğinin başkanlık sistemi olup olmadığını kestirmek zor değil. Bununla beraber Abhazya anayasasının yenilenmeye muhtaç olduğu birçok kesim tarafından dile getiriliyor.

Hacimba'dan Adıgey'e ziyaret

Mart ayı ortasında Abhazya Devlet Başkanı Hacimba'nın Adıgey Cumhuriyetini ziyaret etmesi ve Abhazya'da şehit olanların ailelerini Adıgey Başkanı ile ziyaret etmesi gecikmiş de olsa önemli bir adım.

Adıgey Devlet Başkanlığı basın sözcülüğünden yapılan açıklamaya göre, Abhazya heyetini Adıgey ile Krasnodar Kray idari sınırında Devlet Başkanı Aslan Thakuşinov ve Başbakan Murat Kumpilov karşıladı. Karşılamanın ardından Hacimba ve Thakuşinov, Abhazya Kahramanı Adem Huade'nin Gatlukay köyündeki anıtına çiçek bıraktılar. Adıgey'den Abhazya'ya giden yaklaşık 150 Kafkas Halkları Konfederasyonu gönüllüsünden biri olan Huade Adem 26 Ağustos 1992'de hayatını kaybetmişti.

“Diaspora Abhazya'ya tarım projeleriyle dönecek”

Abhazya Geri Dönüş Devlet Komitesi, Türkiye'den tarımla uğraşan 25 ailenin toplu halde Abhazya'ya döneceğini açıkladı.

Abhazya Geri Dönüş Devlet Komitesi başkan yardımcısı Alias Nanba'nın verdiği bilgilere göre komite şu anda yeni tarım projeleri üzerinde çalışıyor. Projelerden biri Türkiye'deki bir köyden 25 ailenin Oçamçıra bölgesindeki savaş sonrasında boşalan köylerden birine yerleştirilmesi. Böylece Türkiyeli Abazaların tarım konusundaki tecrübeleri ve iş gücü anavatanlarının verimli toprağıyla buluşacak ve atıl kalan topraklarda üretime dönüşecek.

Projenin hayata geçmesi çok kolay gözüküyor ancak eğer başarılı olabilir ve olumlu bir örnek olarak diasporaya sunulabilirse, Abhazya'nın işlenmeyen tarım arazilerinin aktif bir şekilde değerlendirilmesi için genişleyen bir ivme kazanabilir.

İnguşetya

Selefi Camii sonunda bitti

2007 yılında inşaatına Sogopşi köyünde başlanan Selefi camii sonunda tamamlandı. Cami imamı Müslim Gandaloyev'in Kavkazki Uzel'e verdiği bilgilere göre, Sagopşi'deki cami inşaatı, cemaatin ülke başkanı ile görüşmesinin ve yerel idarenin binanın yıkımıyla ilgili şikayetini geri çekmesinin ardından Şubat ayı ortasında tamamlandı.

Cami yapımına selefi Müslümanların camilere alınmaması sebebiyle başlanmıştı. Eğitimini Ortadoğu ülkelerinde almış olan Cami imamı Gandaloyev *“Akrabalarım yaklaşık 300 Müslümanın camiye alınmadığını söylemişti. Bu olay üzerine bir cami yapma kararı aldık”* diyor. Çoğu kimsenin Selefi kelimesine olumsuz anlam yüklediğini, hatta terörizm ile eş anlamlı gibi düşündüğünü belirten İmam Gandaloyev, bunun kesinlikle yanlış olduğunu, kendisi ve cemaatinin silahlı yapıyla hiç bir ilgisi olmadığını vurguluyor.

Dağıstan başta olmak üzere aydınların gündeme getirdiği, *“barışçı selefilik”* olarak adlandırılan akıma örnek olarak değerlendirilebilecek caminin cemaati ise polis ve FSB'nin ilgi odağı olmaktan ve baskı görmekten çekiniyor.

Paradigma sarsan çıkış: Matematik ve Anadil

İnguşetya bir çok açıdan oldukça renkli bir coğrafya. İslami hassasiyetlerin ve kimlik aidiyetinin nasıl politik ve sağlıklı bir model oluşturabileceğine yönelik ilginç örnekler barındırıyor bünyesinde. İnguş matematik öğretmeni İlez Bekov'un *“Ezdel”* kültür merkezinde yaptığı sunum bunun açık bir göstergesi.

İnguş öğretmenin, anadilde eğitim konusunda kurduğu cümleler, Kafkasya'nın bir çok bölgesinde seküler insan hakları derneklerinin gündeme getirdiği konulardan çok daha sarsıcı.

Mart ayı ortasında verdiği konferansta, öğrencilerin anadillerinde verildiği durumlarda temel dersleri anlama zorlukları yaşadığını kaydeden Kantışevski okulu matematik öğretmeni İlez Bekov, sorunun derslerin sadece Rusça yapılıyor olmasından kaynaklandığını belirtti.

Bekov, *“Bu durum psikolojik olarak bir çok çocuğu sağlıklı eğitim sürecinden dışlıyor ve başarılı bir eğitim hayatından mahrum ediyor. Başlangıç sınıflarında dersler anadilde verilmeli. Böyle olduğu takdirde öğrenciler*

eğitim alanında güvenle ilerleyecek ve üst sınıflara geçip Rusçaya hakim olduklarında sağlam bir temele sahip olmuş olacaklar. Bunun için metot geliştirilmesine odaklanmalıyız. Ve bu çalışmaya sadece farklı derslerin uzmanlarını değil, kavram ve terimlerin çevrilmesi ve türetilmesi çalışmalarını yapabilecek dilbilimcilerin de dahil edilmesi gerekiyor” dedi. Bekov ayrıca bu çalışmalar için gerekli motivasyonun milli ve dini değerlerden alınabileceğini de vurguluyor. Matematik öğretmeni olan İlez Bekov, öğretmenliğin yanında İslam alimlerinin biyografileri ve bilime katkılarıyla ilgili çalışmalar yapıyor, güneş saatleri tasarımıyla ilgileniyor.

“Rusya ile 245. Yıl”

Çerkeslerin Rusya’ya gönüllü katılımının 450. Yılı kutlamalarına benzer bir örnek bugünlerde İnguşetya’da yaşanıyor.

Rus tarihçilere göre, Gari Çopano ve Surhavi Mirzahanov 17 Martta 1770’te İnguş halkı adına Kızlar komutanı Rus albay İvan Neymiç’e bağlılıklarını bildirdi. Sovyetler döneminden beri buna benzer tarihi olaylar, halkların Rusya’ya katılımı olarak sunuluyor. Örneğin 1557’de Rus Çarı Korkunç İvan ile Kabardey prensesinin evliliği

resmi tarihe “Çerkeslerin Rusya’ya gönüllü katılımı” olarak geçirilmişti. Geçtiğimiz yıllarda Çerkes cumhuriyetlerinde Moskova’nın emriyle düzenlenen kutlamalar diaspora ve Kafkasya’da ciddi tepki almış ve tarihin çarpıtılması olarak değerlendirilmişti.

Yeni Rusya’da buna benzer yeni tarih yazımı faaliyetleri gün geçtikçe artıyor. Tarih kitaplarının değiştirilmesi ve belli kavramların çıkartılması da zaman zaman gündeme getiriliyor.

Yalan makinasında bir bürokrat

Bürokratların rüşvet almalarını engellemek için göreve başlamadan önce yalan makinasına bağlanması son aylarda Rusya’da oldukça yaygın. Hatta bunun tüm ülkede uygulanması da tartışılıyor.

Kafkasya’da ilk yalan makinası uygulaması İnguşetya’da görüldü. Devlet başkanı Yevkurov konu hakkında, *“Yolsuzluğa açık görevlere aday olanlara gönüllü olarak yalan makinesi testine girmeleri önerilecek. Kabul etmeme hakkına sahipler, ancak ret cevabı doğal olarak komisyondan ve uzmanlardan bir şey gizlediği intibayı bırakacak. Bize düşen, adayların, dürüstçe çalışıp topluma yararlı olmak için mi, yoksa kısa yoldan çok kazanmak için mi göreve talip olduğunu belirlemektir”* açıklamasında bulundu.

Dağıstan

Kafkasya'nın terörle mücadele operasyonları ve olağanüstü haller ile anılan bir diğer bölgesi Dağıstan Mart ayını toplu gözaltılar ile karşıladı.

Dindarlar gözaltına

Dağıstan'da sık sık görülen dindar vatandaşların topluca gözaltına alınması olaylarından birinin daha 3 Mart'ta başkent Mahaçkale'nin Semender mahallesinde yaşandığı kaydedildi.

Günün erken saatlerinden itibaren mahalle sakinlerinden telefonlar aldıklarını kaydeden Savunma sivil hareketi temsilcisi, *"Gözaltına alınanlar arasında küçükler de var. Aralarında annesinin yanında olan 15 yaşında bir kız da bulunuyor. Tam olarak kaç kişinin gözaltına alındığını söyleyemem ancak insanlar çok sayıda olduğunu ifade ediyor"* dedi. Bu tarz gözaltı uygulamalarının özellikle gençleri silahlı direnişe yönlendirdiği ve sistem dışına ittiği her seferinde aydınlar tarafından dillendirilmesine rağmen uygulamaların devam etmesi uygulamalarda çatışmalardan nemalananların etkili olabileceğini düşündürüyor.

Operasyon rutini

Dağıstan'da direnişçilerine yönelik operasyonlar hız kesmeden sürüyor. 20 Mart'ta Mahaçkale'de gerçekleştirilen operasyonda Kafkasya Emirliği üyesi oldukları iddia edilen 7 kişi hayatını kaybetti.

Yabloko Partisi Dağıstan temsilcisi serbest

Mart ayı içerisinde göz altına alınan Yabloko Partisi Dağıstan temsilcisi Artur Babayev daha sonra serbest bırakıldı. Yardımcısı Albert Esedov konuyla ilgili *“Artur emniyete götürüldü ve kendisine 23 Ocak 2015’te adının bir listeye alındığı söylendi. Üstelik 2060’a kadar kayıtlıymış! Buna bağlı olarak Artur’un parmak izin almak ve fotoğrafını çekmek istediler. Parmak izi vermeyi reddetti, ama fotoğraf çekmelerine izin verdi. Büyük ihtimalle bu durum onun dini görüşlerine, sakallı oluşuna bağlı. Sakalından ötürü defalarca gözaltına alındı. Bu meselenin peşini bırakmayacağız, ne listesi olduğunu ve nereye kaydettiklerini öğreneceğiz”* dedi.

Yabloko Partisi de *“Babayev’e yönelik baskıları durdurun”* başlıklı bir bildiri yayınlarak olayı kınadı. Yabloko Partisi insan hakları ihlallerini gündeme getiren bir siyasi oluşum ve Kafkasya’da da şubeleri var.

Babayev’e yönelik baskıların sakalından ve dini inançlarında kaynaklandığının kaydedilmesi yeni bir örnek değil. Dini hassasiyeti olan insanlara yönelik baskılar bölgede sık görülüyor.

Polisler camiden Kuran ayeti yazılı afişi indirdi

Dini hayata baskı anlamında provakatif eylemlerden birisi de Buynaks’ta yaşandı, polisler Kuran ayeti yazılı afişi indirdi, olaya vatandaşlar tepki gösterdi.

Buynaks’ta İmam Şafi Cami cemaati, polislerin cami duvarlarında asılı, üzerinde Kuran ayeti bulunan afişi indirdiklerini açıkladı. Olay, cemaati selefi görüşlü Müslümanlardan oluşan camide Cuma namazından bir kaç saat önce meydana geldi.

Kendisini Arsen olarak tanıtan kişi Kavkazki Uzel’e *“Önce cemaate yönelik yeni bir toplama operasyonu olacağını düşündük ama daha kötüsü oldu. Kısa bir süre önce caminin dış duvarlarından birine bir ayetin (Bakara 114) yazılı olduğu afiş asılmıştı.*

Polisler bu afişi indirdi. Tüm bunlar olurken de cami cemaati yaşananı izlemek zorunda kaldı, çünkü cami çembere alınmıştı” açıklamasında bulundu.

Cemaatten başka bir kişi de polislerin kimseyi gözaltına almadığını ifade etti. Adının açıklanmasını istemeyen vatandaş *“İnsanlar Cuma namazı için camiye gelince afişin kaldırıldığını gördüler. Herkes şaşırıldı. Bazıları eylem yapmalıyız dedi, ancak bildiğim kadarıyla daha sonra bir istişare toplantısı yapılması kararı alındı”* dedi. Buynaks emniyeti olayla ilgili bilgi vermeyi reddediyor.

Derbent’in tarihi dokusu

Son dönemde genelde yolsuzluk operasyonları ile adını duyuran tarihi Derbent şehri Mart ayında tarihi dokusu ile gündeme geldi. 2000. kuruluş yıldönümü kutlamalarına hazırlanan Dağıstan’ın Derbent şehrinde tarihi binaların yıkıldığı ve restorasyon çalışmalarının şehrin tarihi dokusunu bozduğu ifade ediliyor.

“Benim Dağıstanım” film oluyor

Dünyaca ünlü Dağıstanlı şair, yazar Resul Hamzatov’un hayatı, senaryosu yazarın birçok dile çevrilen Benim Dağıstanım adlı ünlü eserinden uyarlanan belgesele konu oldu.

Yapımcı ve yönetmenliğini Murat

İbragimbekov’un yaptığı “Benim Dağıstanım: İtiraf” adlı filmin galası Dağıstan Sinema Evinde yapıldı. Hamzatov’un ünlü eserinden uyarlanan filmin senaryosunu Dağıstan Devlet Başkanı Ramazan Abdulatipov ile yazar ve yönetmen Rustam İbragimbekov birlikte kaleme aldı. Kitapları birçok dile çevrilen Avar şair Resul Hamzatov’un “Benim Dağıstanım” adlı eseri Türkçe olarak da basılmıştı.

Lezgi Aktivist öldürüldü

25 Mart'ta Lezgi sivil toplum hareketi Sadval üyesi Ruslan Magomedrahimov öldürüldü. Lezgiler arasında Azerbaycan karşıtı düşünceleriyle öne çıkan aktivist Haziran 2013'de Derbent'te Sovyetski caddesine Haydar Aliyev adı verilmesine karşı çıkmıştı. 2013'den itibaren Derbent kanalı inşaatına karşı çıkan Magaramkentsk bölgesi Samur köyü sakinlerinin hakları için mücadele ediyordu. Magomedrahimov, köylülerin kanal inşaatının çevreye zarar vereceği, Samur ormanlarının su kaynaklarının uygunsuz kullanımı sonucunda yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacağı yönündeki düşüncesini destekliyordu.

Dağıstanlı ünlü yazar ve aktivist Ruslan Kurbanov'un cinayetin ardından kaleme aldığı

yazıdaki ifadeler cinayetin neden işlendiği ile ilgili ip uçları barındırıyor. *“İktidar için istenmeyen adamdı. İnatçı, kontrol edilemez ve öngörülemezdi. Onunla anlaşmak zordu. Dağıstan'da mevcut sivil hareket tarzlarından*

hiç birine uymuyordu” diyen Kurbanov, Ruslan Magomedrahimov'un Lezgi gençleri üzerinde de ciddi bir etkisinin olduğunu da altını çiziyor.

Cesedinde iğne izleri

Mart ayı sonunda Lezgi aktivist Ruslan Magomedrahimov'un öldürülmesiyle ilgili ajanslara geçen haber Kabardey-Balkar'lı gazeteci Timur Kuaşev'in katledilmesini hatırlattı.

Çernovik gazetesinin, öldürülen Magomedrahimov'un ailesi ve arkadaşlarının

ifadelerine dayanarak verdiği bilgilere göre, Kaspisk'te l olarak bulunan Sadval hareketi aktivistinin boynunda iğne izine benzer noktalara rastlandı.

Kabardey-Balkar'lı gazeteci Timur Kuaşev cinayetinde de benzer bir durum ortaya çıkmıştı. Soruşturma organları Kuaşev'in ölümünü kalp yetmezliğine bağlamış, ancak ailesi ve insan hakları savunucularının ısrarlı baskıları üzerine gazetecinin bedeninde şüpheli izlerin bulunduğu yetkililer tarafından doğrulanmıştı.

Timur Kuaşev de aynı Ruslan Magomedrahimov gibi siyasi ve sosyal konularda yazılar yazıyor ve çeşitli eylemleri organize ediyordu. İki cinayetin aynı yöntemle Kafkasya'nın farklı bölgelerinde işlenmesi mesaj içerikli olarak yorumlanabilecek nitelikte. İki aktivistin ortak özellikleri de oldukça fazla; genç, dinamik, aktivist kimlikleri, toplumsal meselelere duyarlılıkları ve sosyal konulara eğilmeleri. Ayrıca gençler üzerinden saygın ve etkili figürler olmaları... Görünen o ki bu zellikler Rusya'nın Kafkasya'sında boğazınızda iğne iziyle l bulunmanız için yeterli.

Mart'15 Raporu

